

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että valtion eläkelakiin ja valtion perhe-eläkelakiin sisällytetään säännökset korotuksen maksamisesta viivästyneelle eläke-erälle. Korotusta esitetään maksettavaksi 16 pro-

senttia vuotta kohden, silloin kun myönnettävän eläkkeen maksaminen viivästyy yli kolme kuukautta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Korkolaki (633/82) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1983. Vastauksessaan hallituksen esitykseen korkolainsäädännöksi (HE n:o 109/1981 vp.) Eduskunta edellytti, että hallitus viipymättä ryhtyy toimenpiteisiin muun muassa eläkevakuutusta koskevien lakien muuttamiseksi niin, että niihin lisätään yhtenäiset säännökset viivästyskoron maksamisesta. Työntekijäin eläkelakiin, merimieseläkelakiin, tapaturmavakuutuslakiin ja liikennevakuutuslakiin lisättiin eläkkeen tai muun etuuden korotusta koskevat säännökset 21 päivänä joulukuuta 1984 annetuilla laeilla (938—941/84), jotka tulivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1985. Mainittuja lakeja koskevassa hallituksen esityksessä (HE n:o 16/1984 vp.) uusia säännöksiä perusteltiin muun muassa sillä, että muutoksenhakupauksissa etuuden viivästyminen saattaa aiheuttaa hakijalle kohtuuttomiakin vaikeuksia. Esityksessä katsottiin, että kysymyksessä olevissa lakisääteisissä vakuutuksissa viivästyskoron tehtävänä olisi ennen muuta olla riittävä korvaus siitä vahingosta, jonka etuudensaaja viivästyksen johdosta kärsii. Esityksen mukaan viivästyskorkoa koskevalla sääntelyllä pyrittäisiin osaltaan ennalta ehkäisemään

viivästymisiä etuuksia koskevien asioiden käsitte-lyssä.

Hyväksyessään edellä mainitut lait Eduskunta edellytti, että hallitus asiaa koskevan selvitystyön valmistuttua antaa tarvittavat viivästyneiden julkishallinnon eläkkeiden hyvittämistä koskevat lainmuutosehdotukset Eduskunnalle. Eduskunnan sosiaalivaliokunta oli katsonut kyseistä hallituksen esitystä koskevassa mietinnössään (SoVM n:o 13/1984 vp.), että korotuksen maksaminen myös julkisyhteisöjen eläkejärjestelmissä on kansalaisten yhdenvertaisuuden ja eläkkeiden yhteensovituksen kannalta tarpeellista.

2. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina muun muassa valtion henkilöstöä edustavat keskusjärjestöt.

3. Esityksen sisältö

Valtion eläkelakiin ja valtion perhe-eläkelakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset viivästyneelle eläke-erälle maksettavasta korotuksesta silloin kun myönnettävän eläkkeen maksaminen viiväs-

tyy yli kolme kuukautta. Yhdenmukaisesti työntekijäin eläkelakiin, merimieseläkelakiin, tapaturmavakuutuslakiin ja liikennevakuutuslakiin lisättyjen säännösten kanssa viivästyneelle valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain mukaiselle eläke-erälle korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaaja on esittänyt valtiokonttorille vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Eläkkeen korotus on 16 prosenttia vuotta kohden laskettuna, ja sen verotus seuraa eläkkeen verotusta. Edelleen ehdotetaan, että alle 15 markan suuruista korotusta ei makseta.

Voimassa olevien säännösten perusteella oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- ja työsuhteessa valtion olevalle henkilöllä on eräiden lakisääteistä valtionapua saavien laitosten eli ns. VAL-laitosten henkilöstöllä, peruskoulun ja lukion viranhaltijoilla ja tuntiopettajilla sekä eräillä muilla kunnan palveluksessa olevilla henkilöryhmillä, yksityisten lukioiden henkilökunnalla, yksityisten maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitosten opettajilla, yksityisten metsäoppilaitosten johtajilla, metsänhoitajilla, metsäteknikoilla ja opettajilla sekä eräiden ns. VALTAVA-laitosten henkilökunnalla. Eläkeoikeus voi perustua erityislainsäädännössä olevaan säännökseen tai eräistä valtion varoista mak-

settavista eläkkeistä annettuun lakiin (382/69). Edellä tarkoitettujen henkilöiden kuoltua suoritetaan heidän jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtion olleen henkilön jälkeen. Korotussäännökset koskevat kaikkia sellaisia eläkkeitä, jotka määräytyvät soveltuvin osin valtion eläkelain tai valtion perhe-eläkelain mukaan.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Valtiokonttori myöntää vuosittain noin 16 000 eläkettä. Eläkehakemusten keskimääräinen käsittelyaika on alle kaksi kuukautta. Eläkkeen korotuksella olisikin taloudellista merkitystä vain lukumäärältään hyvin vähäisissä, poikkeuksellisen pitkän käsittelyajan vaatineissa asioissa, joissa eläkeoikeus ratkeaa vasta esimerkiksi muutoksenhakumenettelyn jälkeen. Eläkkeen korotuksen aiheuttamat lisäkustannukset olisivat noin 150 000 markkaa vuodessa.

5. Voimaantulo

Esitykseen sisältyvät lait ehdotetaan saatettavaksi voimaan niin pian kuin Eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 20 päivänä toukokuuta 1966 annettuun valtion eläkelakiin (280/66) siitä 31 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (91/85) kumotun 14 §:n tilalle uusi näin kuuluva 14 §:

14 §

Tämän lain mukaisen eläkkeen viivästyessä maksetaan se viivästysajalta korotettuna. Eläkkeen korotus on vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Velvollisuus maksaa eläke korotettuna ei kuitenkaan koske sitä osaa eläkkeestä, joka suoritetaan lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle

vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka sosiaalivakuustoitimikunnalle tai työttömyyskassalle.

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaaja on esittä-

nyt valtiokonttorille vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on vaadittu oikaisua tai haettu muutosta, voi valtiokonttorin oikaisulautakunta tai korkein hallinto-oikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa oikaisuvaatimusmenettelyn tai muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen edunsaajan olosuhteissa.

Milloin eläkettä ei ole voitu edunsaajasta johtuvasta syystä maksaa oikeassa ajassa, valtiokonttori ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este valtiokonttorin tieteen on lakannut. Jos eläkkeen suorittaminen viivästyy lain säännöksen johdosta taikka yleisen liikenteen tai maksulli-

kenteen keskeytymisen taikka muun senkaltaisen ylivoimaisen esteen vuoksi, valtiokonttori ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tätä lakia ei sovelleta asiaan, joka ennen tämän lain voimaantuloa on tullut vireille valtiokonttorissa. Säännöksiä eläkkeen korotuksesta on kuitenkin sovellettava sellaiseen 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuun eläke-erään, jonka eräpäivä on lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Tämän lain 14 §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1984 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki

valtion perhe-eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 31 päivänä joulukuuta 1968 annettuun valtion perhe-eläkelakiin (774/68) siitä 31 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (92/85) kumotun 9 §:n tilalle uusi näin kuuluva 9 §:

9 §

Tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen viivästyessä maksetaan se viivästysajalta korotettuna. Perhe-eläkkeen korotus on vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Velvollisuus maksaa perhe-eläke korotettuna ei kuitenkaan koske sitä osaa eläkkeestä, joka suoritetaan lakisäateistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle.

Perhe-eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaajat ovat esittäneet valtiokonttorille vaatimuksensa sekä perhe-eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin heiltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman pää-

töksen perusteella myöhemmin suoritettavalle perhe-eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on vaadittu oikaisua tai haettu muutosta voi valtiokonttorin oikaisulautakunta tai korkein hallinto-oikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa oikaisuvaatimusmenettelyn tai muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen edunsaajan olosuhteissa.

Milloin perhe-eläkettä ei ole voitu edunsaajasta johtuvista syistä maksaa oikeassa ajassa, valtiokonttori ei ole velvollinen maksamaan perhe-eläkettä korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este valtiokonttorin tieteen on lakannut. Jos perhe-eläkkeen suorittaminen viivästyy lain säännöksen johdosta taikka yleisen lii-

kenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen taikka muun senkaltaisen ylivoimaisen esteen vuoksi, valtiokonttori ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Perhe-eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1985 .

Tätä lakia ei sovelleta asiaan, joka ennen tämän lain voimaantuloa on tullut vireille valtiokonttorissa. Säännöksiä perhe-eläkkeen korotuksesta on kuitenkin sovellettava sellaiseen 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun perhe-eläke-erään, jonka eräpäivä on lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Tämän lain 9 §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1984 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1985

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pekka Vennamo*